

Sandra Dahlén: Invigningstal Stockholm Pride 2009

Talare

Sandra Dahlén
Föreläsare sexualpolitik

Datum

27 juli 2009

Plats

Stockholm

Omständigheter

Invigningstal av Sandra Dahlén vid Stockholm Pride 2009. Detta år hade festivalen temat hetero. Utöver Dahlén höll Magnus Betnér ett invigningstal.

Varför ska Stockholm Pride ha ett heterofokus i år? Är det inte redan så att heterosexuella syns, hörs och lyfts överallt? Jo, så är det. Det är bara att öppna en veckotidning, se över filmutbudet eller skolans undervisning så ser man vad som räknas – det är nästan uteslutande heterosexualitet. Samtidigt erkänner inte heterosamhället det här – man säger inte att ”nu ska vi ha ännu mer heterohistoria” eller ”nu ska vi göra ännu en film om heterosexuell kärlek”. Det är som att det som pågår inte pågår för det är normalt och inget man behöver lyfta. Det är ju ”dom andra” som hela tiden måste prata om sitt sexliv, inte jag, säger många heterosexuella.

Jag kallar det här lyftandet, i tid och otid, av heterosexualitet för heterobesattheten. Besattheten går också ut på att tolka allt och alla heterosexuellt. Det kan till och med gälla djurvärlden. Visste ni t ex att man i zoologisk forskning tagit för givet att djur som håller på med parningsdanser och ”betäcker” varandra, alltid är hane och hona? Ibland är det till och med så man har könsbestämt djur. När forskare har upptäckt att det inte alltid är så, har det hänt att man lagt sina observationer i skrivbordslådan (eller ska jag säga garderoben?).

Heterobesattheten hänger ihop med heteropaniken. När man är van att heterosar syns och hörs överallt blir det lätt panik om någon enstaka annan syns eller hörs, och många heterosexuella kan börja känna det som att homosarna håller på att ta över.

Innan min bok Hetero trycktes satt jag och korrekturläste den under en tågresa. När jag ägnade mig åt kapitlet Det är inne att vara hetero märkte jag hur damen bredvid mig allt mer ogenerat läste över axeln på mig. Jag kände hur hon blev

allt mer frustrerad (och började göra små ljud med näsan) och till slut kunde hon inte hålla sig och utbrast ”Men det där stämmer ju inte, det är ju tvärtom, det är ju dom dääär som är inne!”.

Dom där var såklart ”dom homosexuella”. (Bisexuella brukar vanligtvis inte finnas i det heterosexuella medvetandet.)

Sen har vi heterologiken. Heterologiken går i stort sett ut på att låtsas att biologi och kultur inte är så variationsrika som de är. Det handlar om att upprätthålla en fasad av att hela världen kan delas in i tydliga xx-människor eller xy-människor, trots att biologisk forskning visar på en mycket större variationsrikedom. Och så är det som att det pågår en heterosexuell kamp för att alla måste uppföra sig och se ut enligt det ena eller andra könet. Om någon inte gör det så säger logiken att det är sjukt och fel – eller väldigt roligt. Ett vanligt sätt att framkalla skratt i heterovärlden är att en man kläs ut i klänning under sin svensex, eller går upp på scen under en revy med klänning på sig. Han behöver inte ens säga något, folk skrattar åt blotta åsynen!

Ja det är så tokigt! Förutom kläder och annat så ska såklart män vilja ha sex med kvinnor och kvinnor med män – inte för många dock... Heterologiken är nämligen tydlig med att man inte får vara för hetero som tjej, man ska vara lagom – lagom intresserad av heterosex, tjäna lagom mycket pengar så inte killen känner sig allt för underlägsen, och att vara lagom lång så inte killen blir kortare och känner sig underlägsen. Hon ska också göra mer hushållsarbete än mannen annars är han toffel och därmed underlägsen.

I all denna logik kring kön och sexualitet finns såklart andra ordningar och föreställningar. Heterologiken handlar till exempel också om att det mest är ljushyad medelklass som kan vara homo. Om någon inte tillhör en normgrupp, till exempel genom att ha svart hår och ursprung i annat land, utgår många extra mycket från att personen är hetero (åh en invandrare – alltså ett hetero). Det tog t ex Kristdemokraterna fasta på i en debattartikel för två år sedan, då man sa att vi inte kan låta samkönade par få gifta sig i Sverige, för då kommer homofobin växa eftersom vi har så mycket invandrare i Sverige. Kristdemokraternas egen roll i homofobin verkar ha gått dom helt förbi, på ett klassiskt heterosexuellt sätt.

Heterobesattheten, heteropaniken och heterologiken skapar ett heterohot – ett

hot mot alla dom som inte är hetero, men också ett hot mot heterosexuella som inte riktigt sköter sig som heterosexuella. Det våldsamma manlighetsidealet hotar i och för sig även dom som sköter sig. Men en stor del av heterohotet riktas mot hbt-personer och består bland annat av ständiga skämt. Man visar på så sätt att queera personer inte är lika mycket värda som straighta personer.

Tystnad om andra berättelser än de heterosexuella är också en form av hot – du är inte värd att berättas om, du finns nog inte, och om du skulle finnas, har jag makten att bestämma om du ska bli accepterad eller inte.

”Jag är inte homofob! Jag bryr mig inte om vad dom håller på med! Jag slår inte ner någon.” Så säger många goda heterosexuella som säger sig stå för demokrati och mänskliga rättigheter. Men det är till stor del heterosexuella som vägrat undervisa om Selmas kvinnor, det är heterosexuella som vägrat undervisa om historiska kvinnor i manskläder eller om förintelsens hbt-offer. Det är heterosexuellas tystnad och skämt som gör att så många unga ickeheterosexuella funderar på att ta sina liv och ibland lyckas. Det är alla ”goda” heterosexuella som tycker att de homosexuella håller på att ta över, alla dom som börjar meningar med ”Jag har inga problem med homosexuella, men...” som lägger grunden för det heterosexuella våldet – för trakasserierna, slagen och mordena – i Sverige och över hela världen.

Det måste bli ett slut på detta. Visst kan man vara obetänksam. Alla växer vi upp i det här heteronormativa samhället och heterosexuella tänker inte alltid på vad dom säger och gör. Men det är dags att sluta nu – det är dags att sluta förtrycka. Det är dags att ställa större krav på heterosexuella. Många har funnits där och ställt upp – till exempel föräldrar som stöttat sina hbt-barn och politiker som t ex röstat igenom diskrimineringslagar. Men det räcker inte. Nu måste lagarna och skrivningarna omsättas i praktiken. Och nu måste diskriminerande normer ifrågasättas än mer, och raderas. Det är dags att heterosexuella råder bot på sin hybris och bilden av sig själva som skapelsens krona. Nu måste heterosexuella släppa sin världsliga dominans.

Och det är alla ni här som skapar sprickor i den heterosexuella fasaden och som kan sätta tryck på heterosexualiteten som norm. Genom att finnas, genom att synas, genom att skapa små studiecirkel, driva bokhandel och föreningar, dansa på klubbar. Genom att bedriva lobbying i politikens korridorer, genom att skapa familjer, forska, starta parti, pussas på krogen. Genom konsten/kulturen,

genom att genomföra marscher och festivaler, kämpa på arbetsplatsen och i skolan och skapa allianser över nationsgränser. Det är alla här och många fler som hela tiden förändrar världen.

Taggar

2000-tal, 2009, Feministiskt Initiativ, Invigningstal, Kvinna, Politiska tal, Pride

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/sandra-dahlen-invigningstal-stockholm-pride-2009>